

Stemmens effekt målt i Hertz

Et studie i stemmefrekvensens indvirkning på menneskers
underbevidste førstehåndsindtryk

Projekt Forskerspirer 2011

Odsherreds Gymnasium

Marie Nordahl-Larsen

HUM

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Problemformulering	4
3. Fokus (afgrænsning)	5
4. Metode	5
5. Projektets udførelse	6
5.1 Udformning af spørgeskema.....	6
5.2 Udvælgelse og indspilning af stimulus.....	6
5.3 Udførelse af sprogmasketest.....	7
5.4 Databehandling.....	8
5.5 Delkonklusion på pilotprojekt.....	8
5.6 Budget og tidshorisont.....	10
6. Perspektivering	10
7. Kontakter	10
8. Litteraturliste	10
9. Bilag	11
9.1 Bilag 1.....	11
9.2 Bilag 2. Stimulusoptagelser.....	11
9.3 Bilag 3. Indekstal.....	12
9.3.1 Bilag 3.1. Spændende-kedelig.....	12
9.3.2 Bilag 3.2. Munter- Alvorsfuld.....	12
9.3.3 Bilag 3.3. Sympatisk-usympatisk.....	13
9.3.4 Bilag 3.4 Uadvendt-genert.....	13
9.3.5 Bilag 3.5 Engageret-uengageret.....	14
9.3.6 Bilag 3.6 Afslappet-anspændt.....	14

1. Indledning

Vi kender nok alle til de førstehåndsindtryk vi danner af andre mennesker efter blot få sekunder, men ved at kende til hvilke parametre der udløser de negative førstehåndsindtryk med hensyn til vores stemmer, kan vi muligvis skabe en bedre perception. Jeg har selv observeret en irritation hos folk, ved mødet med en person med f.eks. skinger stemme. Ligesom jeg også selv har en tendens til at dømmе folk ud fra deres stemme og især frekvensen giver mig disse fordomme. Jeg valgte derfor at undersøge om disse fordomme er generelle eller ej til mit Projekt Forskerspirer. Det kan dog være alt fra foranderlige til uforanderlige egenskaber der kan udløse fordomme. Generelt har vi ikke meget fokus på denne tendens blandt stemmefrekvens, hvor vi tillægger andre mennesker en bestemt personlighed baseret på få sekunders snakken. Derimod er det alment kendt at vi tillægger bestemte personlighedstræk til bestemte dialekter. Det ses at en jysk dialekt ofte associeres til bondsk blandt københavnere og omvendt tilknytter jyder også fordomme til sjællandsk og københavnsk. Tidligere sprogstudier viser, at vi underbevidst tillægger rigsdansk flere kompetencer end vores lokale dialekter¹, men så snart der er tale om en bevidst rangering af dialekter, placerer vi vores lokale dialekt øverst. Der ses altså forskellige reaktioner på stemmer, alt efter om mennesker reagerer ud fra bevidste eller underbevidste sprogholdninger. Mennesker er over tid i stand til at ændre deres dialekt og anvende forskellige dialekter i forskellige situationer. Denne mulighed for at skabe en fælles diskurs blandt mennesker, mindsker de eventuelle fordomme der skyldes dialekt og der vil derfor fra start være en bedre kommunikation. En bevidst ændring af stemmefrekvensen kan dog virke anstrengende og unaturligt da denne difference ved vores stemmeleje skyldes tykkelsen og længden på vores stemmebånd, som er en del af vores anatomi. Mere forskning om frekvensens betydning for perceptionen, ville både kunne bruges til vejledning om i hvilke situationer det vil gøre gavn at ændre sin stemmefrekvens, og hjælpe folk til at være mere bevidste om, at de har fordomme og dermed også at ændre disse fordomme på længere sigt.

¹ S. 33, Kristiansen, Tore m.fl. (2002) *Sprogholdninger hos unge i Nakskov*

Der er tidligere blevet forsket i de mange forskellige vokale differencer og hvilke personlighedstræk vi tillægger disse². Denne omtalte forskning, foretaget af Nanna Vestgård Sørensen, arbejder meget bredt med stemmers perception, hvilket gør hele forskningens fundamentet skrøbeligt, da alle de videnskabelige belæg er baseret på blot en stimulus for hver af de vokale parametre. Jeg ville derfor godt prøve at gå mere i dybden med stemmefrekvens og få flere videnskabelige belæg, for den fortolkning af perceptionen der menes at være. Desuden er Nanna Vestgård Sørensens data kvalitative og baseret på bevidste sprogholdninger, hvor jeg mener det ville være en mere virkelighedstro og sammenlignelig perception, hvis man undersøgte kvantitative underbevidste sprogholdninger. Forskningen blev brugt til at vejlede om hvordan man kunne styrke sin etos med henblik på karriereveje. Denne vejledning, som ligger til grundlag for folks fremtidige karrierebeslutninger burde, efter min mening, være baseret på stærkere videnskabelige belæg. Da vi som sagt dømmes folk på alle slags ting, både foranderlige og uforanderlige ting, kunne det være interessant at undersøge, en af de ting folk ikke kan gøre for, nemlig stemmefrekvensen. Da vi signalerer forskellige attituder ved forskellige kropsholdninger, kunne dette også være tilfældet med vores stemme. Jeg vil derfor gerne undersøge, hvilket underbevidst indtryk lytterne får af den talende ved forskellige stemmefrekvenser og om disse indtryk er en generel mening hos folk eller mere individuelle meninger. Konkret vil jeg svare på følgende spørgsmål:

2. Problemformulering

Hvordan indvirker stemmefrekvens på menneskers underbevidste førstehåndsindtryk?

² Sørensen, Nanna Vestgård (2010) *Med stemmen som adgangsbillet*

3. Fokus (afgrænsning)

For at afgrænse projektet har jeg som sagt valgt at tage udgangspunkt i de underbevidste sprogholdninger. Ved at kigge på netop de underbevidste sprogholdninger får vi en viden om, hvordan folk kategoriserer personer uden de lægger mærke til at de gør det pga. sproglige træk. Denne afgrænsning bevirker at den eksperimentelle situation minder mest muligt om et nyt møde mellem mennesker, hvor disse holdninger dannes. Ved undersøgelsen, der nedenstående er redegjort for, var det også nødvendigt med en afgrænsning af mulige personlighedstræk til kun skalaer for de sociale evner. En yderligere afgrænsning af stemmen til kun frekvens, for at undgå andre vokale parametre ville dog ikke være muligt, da disse hænger sammen og kommunikationen ikke ville være så virkelighedstro som ønsket.

4. Metode

Da projektet omhandler det menneskelige sprog og dets betydning, vil jeg benytte et humanistisk syn på emnet. Jeg vil undersøge perceptionen af stemmer ved hjælp af en sprogmasketest, hvor både kvantitative og kvalitative data vil være en vigtig del. Sprogmasketesten, som er en eksperimentel perceptionsundersøgelse, undersøger de underbevidste perceptioner ved afspillede stimulus i form af sprogprøver. En vigtig del af sprogmasketesten er ikke at informere de deltagende i perceptionsundersøgelsen om, hvad undersøgelsen omhandler. På denne måde er deltagerne ikke klar over, hvilke variabler der spiller ind på deres perception og der er derfor tale om underbevidst perception. Da spørgeskemaundersøgelsens data fremgår som afkrydsningsmuligheder i skalaer, er disse optællelige og dermed kvantitative. Desuden bygger hele projektet på vores stemmefrekvens som er målbar, undersøgelsen ligger derfor i et grænseområde mellem humaniora og naturvidenskab. Ved brugen af humaniora i undersøgelsen bliver der dannet en større forståelse af vores fordomme. Denne forståelse dannes ved fortolkningen af de kvantitative data, samt fortolkningen af respondenternes kvalitative besvarelser i form af beskrivende ord om personerne bag sprogprøverne. Samarbejdet mellem det kvalitative og kvantitative giver mere troværdige fortolkninger i projektet, da resultaterne dermed enten kan bekræfte eller modstride hinanden. Desuden giver dette samarbejde flere vinkler og et større videnskabeligt belæg. De endelige resultater vil dog, på trods af undersøgelsen lå på grænsen til naturvidenskaben, ligge i humaniora da resultatet gerne skulle skabe

forståelse og gerne ende med at påvirke vores adfærd. Den humanistiske vinkel på sprogmasketesten giver også muligheden for bredere konklusioner, end hvad en naturvidenskabelig metode ville have givet.

5. Projektets udførelse - Pilotprojekt

5.1 Udformning af spørgeskema

For at få et indblik og nogle midlertidige konklusioner, valgte jeg at opstille et pilotprojekt. Designet på sprogmasketesten, som mit pilotprojekt bygger på, bliver udført ved hjælp af et spørgeskema. For at opnå målbare besvarelser valgte jeg at udforme mit spørgeskema med primært skalaer baseret på personlighedstræk, der hænger sammen med vores kommunikative evner. Skalaerne er udvalgte efter de forventelige personlighedstræk andre vil tilknytte de enkelte frekvenser. En tænkelig egenskab associeret med personer med lav frekvens kunne for eksempel være afslappethed og mere engagement³. Der er taget højde for at intet er bestemt på forhånd, derfor er der også skalaer for andre personlighedstræk end de forventelige, da dette også kan være interessant at undersøge⁴. Da dette pilotprojekt skal medvirke som et afsæt til mit videre projekt, har jeg valgt at det ikke blot skal være kvantitative besvarelser, men også nogle kvalitative besvarelser. Disse mere kvalitative respons vil medvirke som videnskabelige belæg for forbedrede skalaer til det endelige projekt og kommer til udtryk ved hjælp af et åbent spørgsmål i form af "Hvad synes du ellers om personen?".

5.2 Udvalgelse og indspilning af stimulus

Da der var tale om et pilotprojekt og ikke den helt store tidshorisont er stemmerne jeg anvendte som stimulus, optagelser af tilstedeværende personer på Center for Sociolingvistiske og Sprogforandringsstudier. I mit pilotprojekt blev frekvensen på de anvendte stimulus vurderet efter ørets bedømmelse af høj og lav frekvens. Ved udførelsen af hovedeksperimentet vil jeg nøje udvælge stimuluskandidaterne og derefter måle frekvensen på enkelte ord ved hjælp af computerprogrammet PRAAT. Dermed kan mine stimulusstemmer mere præcist dække det

³ S. 49, Sørensen, Nanna Vestgård (2010) *Med stemmen som adgangsbillet*.

⁴ Det ville være forventeligt at lav frekvens forbindes med alvorlig, men ikke forventeligt at høj frekvens forbindes med munter.

spekter, hvori frekvensen arbejder. Ved hjælp af disse målinger kan man finde en gennemsnitlig frekvens for en sætning eller finde ud af hvor stor frekvensen variere i en sætning, hvilket også kan have en indflydelse på perceptionen.

I mit pilotprojekt anvendte jeg en avanceret harddisc-optager for at få den bedste kvalitet af stimulus-stemmerne. Stimuluskandidaterne blev bedt om at læse fabelen "Gåsen og guldægget"⁵op, først med deres normale stemme, derefter en gang med lys og en gang med mørk stemme. Dette skyldes en sikkerhed for at have nok brugbare stimulus. Fabelen var udvalgt efter den korte varighed samt at holde det sproglige indhold konstant for alle stimulus ved sprogmasketesten. Det kan dog desværre have indflydelse på perceptionen, da den enkelte kan være en dårlig oplæser. Det kan også have den indflydelse på perceptionen at de sidst afspillede stimulus vurderes mere negativt, da respondenterne kan gå hen og blive træt og irriteret over det samme indhold. Da de eneste variabler var køn og frekvens, var det kun nødvendigt med 4 stimulus: Kvinde med høj frekvens, kvinde med lav frekvens, mand med høj frekvens og mand med lav frekvens. For bedre belæg ved den endelige konklusion om frekvensens indflydelse, fandt jeg det nødvendigt med to stemmer af hver type, f.eks. to stimulus-stemmer af typen dyb mandestemme. Da det er fysisk umuligt at isolere frekvensen suverænt ved indspilning af stimulus, kan det let lade sig gøre at andre variabler så som dialekt, overkompression m.m. spiller ind. For at mindske uønskede variabler, så som en tænkepause, der nemt kan være grund til en vurdering som tøvende, blev der redigeret i de stimulus, hvor det var nødvendigt.

5.3 Udførelse af spørgeskema-undersøgelsen

Jeg valgte at udføre mit pilotprojekt på mit eget gymnasium, Odsherreds Gymnasium. Der var dog en lille hindring, da det er en vigtig del af sprogmasketesten, ikke at have kendskab til undersøgelsens formål. Da skolen ikke er så stor, var det derfor en lille udfordring at udvælge de nødvendige klasser, hvor ingen havde kendskab til mit forskerspirerprojekt. Jeg tilstræbte at finde ca. 100 respondenter, jeg endte dog med 91 respondenter fordelt på 4 klasser, ydermere fordelt på 50 piger og 41 drenge. Jeg underrettede ikke de respektive lærer om formålet, for at opnå mest uvidenhed. Respondenterne vidste derfor kun, at jeg havde en spørgeskema-

⁵ Mundtlig overleveret fabel af Æsop (620-560 f.kr.). *tyve fabler af Æsop* (1981), Centrum

undersøgelse til dem. Jeg startede sprogmasketesten ved at gennemgå undersøgelsens udførelse⁶. Derefter afspillede jeg de 8 stimulus, hvor de enkelte frekvenser var tilfældig placeret i rækkefølgen. Jeg afspillede hver stimulus to gange med en kort pause i mellem, for at give respondenterne tid til at danne en mening.

5.4 databehandling

Efter udførelsen af sprogmasketesten havde jeg 91 besvarelser for hver enkelt stimulus. Disse besvarelser indskrev jeg i et skema i Excel, hvorefter jeg blot havde antallet af besvarelser for hver enkelt skalatrin. Jeg beregnede derefter et indekstal for alle besvarelserne, hvor skalaerne blev inddelt i en værdi fra 1-5, hvor det mest positive personlighedstræk blev tildelt værdien 1 og det mest negative personlighedstræk blev tildelt værdien 5. For til sidst at opnå en mere sammenlignelig værdi for alle stimulus, beregnede jeg et gennemsnitligt indekstal for hver enkelt personlighedstræk. Denne fremgangsmåde er til dels også brugbar til det endelige projekt, men her vil jeg supplere med en udregning af signifikansniveauet, der kan konkludere at resultatet ikke blot er et tilfælde. Et signifikansniveau vil dermed underbygge fortolkningen af de udregnede data.

5.5 Konklusion på pilotprojekt

Ud fra de udregnede indekstal baseret på pilotprojektet, kan der udledes en tendens til mere negative besvarelser blandt drenge end piger i kategorien spændende-kedelig⁷. Derudover mener drengene, i modsætning til pigerne, at piger med lav frekvens er mere usympatiske⁸, hvilket kan skyldes dybe stemmers association til maskulinitet. Der var desuden placeret et eksperiment i sprogmasketesten, hvor samme person både har en stimulus med høj og lav frekvens. I dette eksperiment er det bemærkelsesværdigt, at disse to stemmer på intet tidspunkt har samme vurdering. Til det endelige projekt kunne det derfor være en fordel, hvis samme person indspillede en stimulus for både lav og høj frekvens, da der dermed vil være færre variable. Disse ukendte variable må nemlig spille en rolle ved de kvindelige stimulus, hvor der ses en forskellig vurdering af de enkelte frekvenser parvis. Det ses desuden i pilotprojektet, at den ene kvindelige stimulus med lav frekvens vurderes langt mere positivt end

⁶ Bilag 1

⁷ Bilag 2.1

⁸ Bilag 2.3

alle de andre stimulus. Hvis man sammenligner med Nanna Vestgård Sørensen's resultater, er denne betydelige positive vurdering overraskende, da den mest positive vurderet i hendes undersøgelse var den kvindelige stimulus med høj frekvens⁹. Nanna Vestgård Sørensen konkluderede desuden en tendens blandt folk med høj frekvens til at være mere formidlende og mindre distanceret end folk med lav frekvens¹⁰. Dette er dog ikke et synligt resultat i mit pilotprojekt, hvilket kan skyldes andre skalaer. Nanna Vestgård Sørensen nåede også frem til en konklusion, hvor mænd med lav frekvens vurderes som uengagerede, hvilket underbygger den samme vurdering i denne undersøgelse. De forskellige resultater der ses for pilotprojektet og Nanna Vestgård Sørensen's specialeafhandling, kan dog bruges til videre arbejde om, hvorvidt perceptionerne er fælles for alle mennesker eller der er individuelle forskelle, eller forskelle kønnene imellem, hvilket mit projekt tyder på. Ved hovedeksperimentet kunne det være en interessant vinkel at benytte skalaer, der vurderede den formidlende evne og intelligensniveauet. Nanna Vestgård Sørensen opnåede interessante resultater indenfor disse skalaer, hvor det var overraskende at hverken høj eller lav frekvens styrkede de mandlige stimulus' intelligensniveau¹¹. Derudover kunne man også kigge på reaktionen kønnene i mellem. Hvilken frekvens respondenterne fortrækker ved det modsatte køn og om de favoriserer deres eget køn på nogle punkter. Som det kan ses indvirker stemmefrekvensen meget forskelligt på respondenterne, men disse tendenser som ses i pilotprojektet er dog ikke lige så entydige som Nanna Vestgård Sørensen's forskning viste. Yderligere forskning på området ville derfor kunne besvare den opstillede problemformulering mere konkret.

Med resultaterne og fortolkningerne af pilotprojektet og den endelige undersøgelse, ville vi ikke kunne skabe en ændring af perceptionen øjeblikkeligt. I stedet ville det være muligt med disse data at informere de mennesker, med henholdsvis høj og lav frekvens, om hvornår det ville gavne dem at ændre deres frekvens midlertidigt. På længere sigt ville ønsket være, ved hjælp af oplysning, at skabe en større tolerance overfor de forskellige frekvensniveauer. Dette er før set med dialekt, hvor man med tiden er blevet mere tolerant overfor en nyhedsoplæser med jysk dialekt end man var før i tiden.

⁹ S. 58, Sørensen, Nanna Vestgård (2010) *Med stemmen som adgangsbillet*.

¹⁰ S. 59, Sørensen, Nanna Vestgård (2010) *Med stemmen som adgangsbillet*.

¹¹ S. 47+54, Sørensen, Nanna Vestgård (2010) *Med stemmen som adgangsbillet*

5.6 Budget og tidshorisont

Ved en meget intens arbejdsindsats ville jeg skyde projektets tidshorisont til at være 2-3 måneder. Projektet vil ikke kræve de helt store omkostninger, da der er tale om en eksperimentel perceptionsundersøgelse som ikke gør brug af så mange materialer. Der vil i stedet være mindre udgifter til transport og praktiske ting som papir og farvepatron til udprintning af spørgeskemaer. Det kunne dog være bekvemt med eget udstyr til optagelsen af stimulus, der ville her være tale om en diktafon i prislejet omkring 500-1000 kr.

6. Perspektivering

Som nævnt tidligere havde Nanna Vestgård Sørensens eksperimentelle data ikke de nødvendige videnskabelige belæg, og da mange ikke er bekendte med deres stemmes perception, kunne vejledningen have gavn af underbyggende forskning på alle de vokale parametre og ikke blot stemmefrekvens. Da det samtidig også er set ved dialektforskning, hvordan perceptionen ændres ved bevidstheden om fokuspunktet, i dette tilfælde frekvens, kunne en undersøgelse af bevidste fordomme over for frekvens også være interessant. Ved rangering af dialekter sås der også en forskel ved bevidste og ubevidste rangeringer, ved den endelige undersøgelse kunne underbevidste og bevidste rangeringer af respondenternes sprogholdninger til stemmefrekvensen derfor også være en interessant vinkel.

7. Kontakter

Jeg har igennem projektets forløb haft Janus Møller som forskerkontakt og vejleder. Janus Møller er post doc og ansat på Center for Sociolingvistiske Sprogforandringsstudier (DGCSS) på KU. Jeg har desuden benyttet forskellige lektorer på Odsherreds Gymnasium til forskellige former for rådgivning.

8. Litteraturliste

Gregersen, Frans m.fl. (red.) (1996) *Dansk sproglære*, Dansk lærerforening

Kristiansen, Tore m.fl. (2002) *Sprogholdninger hos unge i Nakskov* (Danske Talesprog vol. 3), Museum Tusulanums Forlag

Sørensen, Nanna Vestgård (2010) *Med stemmen som adgangsbillet*, Specialeafhandling. KU

9. Bilag

Bilag 1

Forklaring af sprogmasketestens udførelse for respondenterne. Sprogmasketesten foregik i form af en spørgeskemaundersøgelse. Bilag 1 var vedhæftet som forside for spørgeskemaerne for hver af de 8 lydclip.

Køn (M/K): _____

Der bliver afspillet 8 lydclip med 8 forskellige personer. Disse lydclip bliver hver især afspillet to gange. Første gang skal du bare lytte, anden gang skal du krydse af i de vedhæftede skemaer.

Du skal vurdere personer ved at udfylde et skema magen til nedenstående eksempel. Hvert punkt afkrydses efter hvilken ende de hælder mest til. I hver række har du 5 muligheder for at sætte dit kryds.

Eksempel:

Sympatisk		X				Usympatisk
-----------	--	---	--	--	--	------------

I ovenstående eksempel er personen vurderet til at være forholdsvis sympatisk.

Skemaet skal udfyldes med det indtryk af personerne der først falder dig ind. Der er ikke nogle rigtige eller forkerte svar, du skal blot skrive din mening.

Der vil desuden være nogle linjer under skemaet, så du kan beskrive personen med dine egne ord.

Bilag 2

De optagede stimulus, jeg benyttede til pilotprojektet, er vedlagt som bilag. Da det ikke var muligt at indsætte dem i Word, sendes de per mail sammen med min synopsis. Der er tale om 8 stimulusoptagelser: Gert høj, Henrik høj, Sofie høj, Jane høj, Janus lav, Henrik lav, Hannah lav, Randi lav – hvor høj eller lav beskriver frekvensen.

Bilag 3

Gennemsnitlig indekstal baseret på data fra sprogasketesten udført for 1.B,1.F,3.AM og 3.E på Odsherreds Gymnasium 20.09.2011.

Bilag 3.1

Data for skalaen spændende-kedelig, hvor mest spændende har værdien 1 og mest kedelig har værdien 5.

	Piger	Drenge	Alle
Gert høj	3,96	3,95	3,96
Henrik høj	2,96	3,12	3,03
Sofie høj	2,54	2,78	2,65
Jane høj	3,74	3,95	3,84
Janus lav	3,74	3,85	3,79
Henrik lav	4,04	4,66	4,31
Hannah lav	3,62	3,93	3,76
Randi lav	1,98	2,27	2,11

Bilag 3.2

Data for skalaen munter-alvorsfuld, hvor mest munter har værdien 1 og mest alvorsfuld har værdien 5.

	Piger	Drenge	Alle
Gert høj	3,42	3,81	3,64
Henrik høj	2,66	2,37	2,51
Sofie høj	1,7	1,95	1,81
Jane høj	3,62	3,42	3,53
Janus lav	3,66	3,63	3,65
Henrik lav	4,46	4,42	4,44
Hannah lav	3,38	3,56	3,46
Randi lav	1,68	1,9	1,79

Bilag 3.3

Data for skalaen sympatisk-usympatisk, hvor mest sympatisk har værdien 1 og mest usympatisk har værdien 5.

	Piger	Drenge	Alle
Gert høj	3,14	3,29	3,21
Henrik høj	2,7	2,54	2,67
Sofie høj	2,46	2,85	2,64
Jane høj	3,4	3,39	3,4
Janus lav	3,18	3,05	3,12
Henrik lav	3,42	3,49	3,45
Hannah lav	3,22	3,51	3,35
Randi lav	2,02	2,51	2,24

Bilag 3.4

Data for skalaen udadvendt-genert, hvor mest udadvendt har værdien 1 og mest genert har værdien 5.

	Piger	Drenge	Alle
Gert høj	2,96	2,95	2,96
Henrik høj	2,32	2,31	2,32
Sofie høj	2,44	2,54	2,48
Jane høj	3,62	3,54	3,58
Janus lav	2,78	2,85	2,81
Henrik lav	2,96	3,1	3,02
Hannah lav	3,08	3,15	3,11
Randi lav	1,62	2	1,79

Bilag 3.5

Data for skalaen engageret-uengageret, hvor mest engageret har værdien 1 og mest uengageret har værdien 5.

	Piger	Drenge	Alle
Gert høj	3,56	2,76	3,2
Henrik høj	2,42	2,34	2,38
Sofie høj	2,36	2,51	2,43
Jane høj	3,56	3,85	3,69
Janus lav	3,16	2,95	3,1
Henrik lav	3,18	3,15	3,16
Hannah lav	3,52	3,46	3,5
Randi lav	1,66	2,2	1,9

Bilag 3.6

Data for skalaen afslappet-anspændt, hvor mest afslappet har værdien 1 og mest anspændt har værdien 5.

	Piger	Drenge	Alle
Gert høj	2,3	2,32	2,31
Henrik høj	2,12	2,02	2,12
Sofie høj	2,94	2,85	2,9
Jane høj	3,46	3,76	3,59
Janus lav	2,2	2,15	2,18
Henrik lav	2,06	2,07	2,07
Hannah lav	2,9	2,78	2,85
Randi lav	2,22	2,76	2,46